

[Hem](#) > ... > [Dina Rättigheter](#) > [Minderårigas Rättigheter Vid Domstolsförfaranden](#) > Portugal

Innehåll inlagt av
Portugal

Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden

Portugal

1. Minderårigas rättskapacitet

Enligt civillagen (*Código Civil*) saknar minderåriga – dvs. personer som ännu inte fyllt 18 år – i allmänhet rättskapacitet. Minderårigas rättskapacitet kan utövas genom föräldraansvar och genom förmyndarskap, två former av legalt ställföreträdarskap där någon agerar för den minderårigas räkning och i den minderårigas intresse.

Minderåriga under 18 saknar också i regel rättskapacitet. De kan företrädas av ställföreträdare i domstol, förutom när det gäller handlingar som de får utföra personligen och fritt. Om föräldraansvaret för den minderåriga delas av de båda föräldrarna ska den minderåriga företrädas av föräldrarna, och bägge föräldrarna måste vara överens för att väcka talan.

Om barn och ungdomar begår handlingar som enligt straffrätten utgör ett brott fastställs följderna med beaktande av olika åldersgrupper, för vilka olika rättsregler tillämpas enligt följande:

- För personer under 12 år tillämpas rättsreglerna enligt lagen om skydd av barn och ungdomar som befinner sig i fara (*Lei de Proteção de Crianças e Jovens em Perigo*) (lag nr 147/99 av den 1 september 1999). Syftet med denna lag är enbart att skydda.
- För personer mellan 12 och 16 år tillämpas lagen om förmyndarskap i utbildningssyfte (*Lei Tutelar Educativa*) (lag nr 166/99 av den 14 september 1999). Enligt denna lag används skyddsåtgärder och utbildning för att utbilda minderåriga i hur lagen tillämpas och för att integrera dem i samhällslivet på ett värdigt och ansvarsfullt sätt.
- Personer över 16 år är straffrättsligt ansvariga och kan åläggas sanktioner. Det straffrättsliga ansvaret bedöms enligt straffprocesslagen (*Código do Processo Penal*). Ungdomar mellan 16 och 21 år omfattas av en särskild rättslig ram som föreskrivs i lagdekret nr 401/82 av den 23 september 1982.

2. Tillgång till anpassade förfaranden

Särskilda domstolar för minderåriga ingår i den rättsliga strukturen i Portugal. De handlägger ärenden kopplade till reglering av föräldraansvar, underhållsskyldighet, adoption, tillämpning av skyddsåtgärder osv. Förvaltningsdomstolarna prövar asyl-, immigration- och flyktingärenden som rör minderåriga.

I punkterna 3 och 4 ges exempel på anpassningar av domstolsförfaranden som rör minderåriga. Ytterligare exempel är följande ändringar i straffprocesslagen till följd av införlivandet av direktiv (EU) 2016/800:

- I förfaranden rörande människohandel eller brott avseende sexuell frihet och självbestämmande är processhandlingar där minderåriga deltar, inbegripet rättegångsförhandlingar, i regel inte öppna för allmänheten.
- Tillgång till handlingar i domstolsärenden där den tilltalade är minderårig förbjuds personer som inte är part i målet, oavsett om de har ett berättigat intresse eller inte.
- En tilltalad minderårig har rätt att biträdas av de personer som har föräldraansvar, sin rättsliga företrädare eller en faktisk vårdnadshavare under förfarandet. Om dessa personer inte kan kontaktas,

eller om särskilda omständigheter i den minderårigas intresse eller förfarandet i sig kräver detta, kan en annan lämplig person utses av den minderåriga och godtas av behörig rättslig myndighet så länge dessa omständigheter varar.

3. Lagar och åtgärder för att minska tidsfristerna i mål som rör minderåriga.

I civilrättsliga ärenden gäller följande:

- Den rättsliga handläggningen räknas som brådskande i adoptionsärenden (artikel 32 i lag nr 143/2015 av den 8 september 2015).
- Enligt den rättsliga ramen för civilförmyndarskapsprocesser (*Regime Geral do Processo Tutelar Cível*) (antagen genom lag nr 141/2015 av den 8 september 2015) gäller att *i*) civilförmyndarskapsprocesser vars försening kan påverka barnets intressen negativt ska fortsätta under rättsferier (semesteruppehåll), *ii*) beslut som anses vara brådskande ska utfärdas inom högst två dagar, *iii*) om en tvångsåtgärd eller kompletterande påföljd som förbjuder kontakt mellan föräldrarna åläggs eller om rättigheter och säkerhet för offer för våld i hemmet eller andra former av våld inom familjen, såsom fysiskt eller sexuellt våld mot barn, är allvarligt hotade, ska åklagarmyndigheten inom 48 timmar efter att ha fått kännedom om detta begära reglering eller modifiering av villkoren för föräldraansvaret för den minderåriga, *iv*) förhandling och rättegång ska vara kontinuerliga och får endast avbrytas på grund av force majeure eller om det är absolut nödvändigt.

I straffrättsliga ärenden gäller följande:

- Enligt lagen om förmyndarskap i utbildningssyfte (lag nr 166/99 av den 14 september 1999) gäller att *i*) förfaranden som gäller en minderårig som har omhändertagits och som befinner sig på en offentlig eller privat institution eller på en förvarsenhet, eller som är internerad för att en sakkunnig ska utfärda en personlighetsbedömning ska fortsätta under rättsferier (semesteruppehåll), *ii*) om en försening i förfarandet skulle kunna påverka den minderåriga negativt ska domstolen fatta ett motiverat beslut om att förfarandet ska betraktas som brådskande och fortsätta under rättsferier (semesteruppehåll), *iii*) om den minderåriga har internerats och detta överklagas ska förfarandet betraktas som brådskande och fortsätta under rättsferier (semesteruppehåll), *iv*) beslut som anses vara brådskande ska utfärdas inom högst två dagar.

4. Särskilda mekanismer och förfaranden för att stödja barnet och trygga barnets bästa

I civilrättsliga förfaranden och i ärenden kopplade till reglering av föräldraansvar ska minderåriga höras om de är över tolv år, eller om de är yngre men har förmåga att förstå de ämnen som behandlas, med beaktande av barnets ålder och mognad. Dessutom är principen att barn ska höras och delta en av de vägledande principerna för civilförmyndarskapsprocessen, som styrs av den rättsliga ramen för civilförmyndarskapsprocesser. I artikel 5.1 i denna ram anges att *barn får höras och att deras åsikt ska beaktas av de rättsliga myndigheterna vid fastställande av barnets bästa.*

Om barnet är ett brottsoffer fastställs särskilt i lagen om brottsoffer (*Estatuto da Vítima*) (godkänd genom lag nr 130/2015 av den 4 september 2015 som införlivar direktiv 2012/29/EU)

i) att barn har rätt att höras i straffrättsliga förfaranden och att deras ålder och mognad ska beaktas,

ii) att en advokat måste utses om barnets intressen står i konflikt med föräldrarnas, den rättsliga företrädarens eller den faktiska vårdnadshavarens intressen, eller om ett barn med tillräcklig mognad begär detta av domstolen,

iii) att deras uttalanden under brottsutredningens gång ska spelas in som ljud- eller bildinspelning för att kunna användas som bevis vid rättegången. I detta syfte utförs intervjuer i en informell och privat miljö, framför allt för att säkerställa att svaren är spontana och uppriktiga.

Barns rätt att delta och att höras, anges i lagen om skydd av barn och ungdomar som befinner sig i fara i fyra

typer av bestämmelser:

- a) de som gäller barn som är tolv år eller äldre,
- b) de som gäller barn som är yngre än tolv,
- c) de som inte hänvisar till någon ålder och
- d) de som endast anger mognadskriteriet.

En av de allmänna principer som utmärker förmyndarskapsförfarandet som föreskrivs i lagen om förmyndarskap i utbildningssyfte är att barn ska höras (artikel 47). I lagen fastställs även den minderårigas rätt att delta i förfarandet, även om de hålls i förvar eller har häktats. Deltagandet ska vara sådant att den minderåriga känner sig fri och så väl till mods som möjligt (artikel 45).

5. Verkställighet av beslut som rör minderåriga

Beslut som fattas i civilrättsliga förfaranden där barn deltar som sökande eller svarande verkställs i regel på samma sätt som förfaranden där vuxna deltar som sökande eller svarande under samma förhållanden.

Det finns dock ärenden och omständigheter som motiverar en särskild rättslig ram. När det gäller reglering av föräldraansvar kan domaren således i fall där det föreligger en risk för att beslutet inte följs besluta att genomförandet av den tekniska rådgivningens fastställda överenskommelse ska övervakas under en fastställd tidsperiod (den rättsliga ramen för civilförmyndarskapsprocesser). När det gäller underhållsskyldighet medför underlåtenhet att betala underhåll straffrättsliga påföljder, även om det krävs ett klagomål för att väcka straffrättsligt åtal (artikel 250 i strafflagen [*Código Penal*]).

Enligt strafflagen gäller att de tre förebyggande åtgärder som anges i lagen om förmyndarskap i utbildningssyfte (återsända den minderåriga till föräldrarna, den rättsliga representanten, familjehemmet, den faktiska vårdnadshavaren eller en annan lämplig person, med skyldigheter som åläggs den minderåriga; intagning av den minderåriga på en offentlig eller privat institution; intagning av den minderåriga på en förvarsenhet) kan ersättas på initiativ av domstolen eller på begäran om domaren konstaterar att åtgärden som har vidtagits inte uppfyller sitt avsedda ändamål. Under alla omständigheter görs en förnyad prövning av åtgärderna på domstolens initiativ varannan månad.

I domstolens beslut utses ett organ som ansvarar för övervakning och ser till att den åtgärd som ska tillämpas verkställs. Med undantag för fall där det anges i lag vilket organ som ska ansvara för detta kan domstolen anförtro åtgärdens verkställande till en offentlig tjänst, en välfärdsinrättning, en icke-statlig organisation, en förening, en idrottsklubb eller någon annan offentlig eller privat enhet eller person som den anser vara lämplig. Det organ som utsetts måste informera domstolen, enligt de villkor och enligt de tidsfrister som anges i lag eller, om detta inte framgår av lagstiftningen, enligt de tidsfrister som fastställs av domstolen om hur den tillämpade åtgärden verkställs samt om hur den minderårigas utbildning framskrider och eventuella andra omständigheter som kan motivera en förnyad prövning av åtgärderna.

6. Adoption

Adoption är ett sätt att upprätta ett familjeförhållande mellan ett barn som berövats sin familj och en person eller ett par. Detta måste fastställas i en dom. Domstolen fattar endast beslut om adoption om det finns berättigade skäl till adoption, om beslutet innebär en verklig fördel för barnet och om det inte medför orättvisa uppoffringar för adoptantens eller adoptanternas andra barn. Det måste även finnas en rimlig förväntning om att bandet mellan adoptanten eller adoptanterna och barnet eller ungdomen kommer att motsvara ett familjeband.

En adoptionsdom innebär att det adopterade barnet eller ungdomen

- får ställning som adoptantens eller adoptanternas barn i alla rättsliga hänseenden, med samma rättigheter och skyldigheter som dem som härrör från ett biologiskt familjeband, och blir en del av adoptantens eller adoptanternas familj,
- inte längre har något familjeband eller kontakt med ursprungsfamiljen, förutom i fall som anges i lag och särskilt med biologiska syskon, om adoptivföräldrarna samtycker och om det är i det adopterade barnets

intresse att en sådan kontakt upprätthålls,

- förlorar sina ursprungliga efternamn och får adoptanten eller adoptanternas efternamn,
- får, på begäran av adoptanten eller adoptanterna och om domstolen anser att det är i deras intresse och för att underlätta integrationen i familjen, ändra sitt förnamn.

Enligt civillagen får följande personer adoptera ett barn:

- Två personer (även av samma kön) som är 25 år eller äldre och har varit gifta i mer än fyra år (i detta ingår tid som de har levt i ett partnerskap omedelbart före äktenskap), förutsatt att de inte är lagligen separerade.
- En person som är 30 år eller äldre, eller äldre än 25 år om adoptivbarnet är makens eller makans barn.

Det bör noteras att i regel gäller att

- adoptanter inte bör vara äldre än 60 år vid den tidpunkt barnet eller ungdomen formellt anförtros dem för adoption,
- från 50 års ålder får ålderskillnaden mellan adoptanten och det adopterade barnet inte vara mer än 50 år om det inte finns tungt vägande skäl till detta och det adopterade barnets intressen motiverar det (t.ex. om adoptivbarnet är syskon till andra adoptivbarn och ålderskillnaden på 50 år endast gäller detta senast adopterade barn).

Adoptivbarn över tolv års ålder måste samtycka till adoptionen. Adoptivbarnet ska höras av domaren i åklagarens närvaro, enligt de villkor och i enlighet med de regler som anges för hörande av barn i civilförmyndarskapsprocesser.

Enligt lag nr 143/2015 av den 8 september 2015 får adoptivbarn under 16 års ålder inte begära tillgång till information om sitt ursprung. När de har fyllt 16 år kan adoptivbarn uttryckligen begära sådan tillgång. Däremot krävs alltid adoptivföräldrarnas eller en rättslig representants samtycke till detta till dess adoptivbarnet fyller 18. Om begäran om tillgång till information är grundad på tungt vägande skäl, i synnerhet om adoptivbarnets hälsa står på spel, kan domstolen på begäran av föräldrarna eller åklagarmyndigheten bevilja tillgång till information om det adopterade barnets personliga bakgrund.

I lag nr 143/2015 av den 8 september 2015 regleras nationella och internationella adoptionsförfaranden och hur behöriga myndigheter medverkar i dessa förfaranden.

Senaste uppdatering: 07/04/2024

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.